

Ομιλία του Κώστα Σημίτη
στη Σύνοδο της Κεντρικής Επιτροπής της 17.1.96

Στις δύσκολες αυτές στιγμές με έντονη ακόμη την παρουσία του Ανδρέα Παπανδρέου ανάμεσά μας οφείλουμε να πάρουμε αποφάσεις. Αποφάσεις για τη διακυβέρνηση της χώρας, την προοπτική της Ελλάδας, τη νίκη του ΠΑ.ΣΟ.Κ. στις επόμενες εκλογές.

Οι αποφάσεις αυτές αποτελούν τα πρώτα βήματά μας χωρίς την άμεση παρουσία, του Ανδρέα Παπανδρέου. Είναι γι' αυτό κατανοητό να υπάρχουν δισταγμοί.

Ο Ανδρέας Παπανδρέου ως ιδρυτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. ενσάρκωσε το αίτημα της αλλαγής που συνεπήρε και συγκίνησε όλους τους έλληνες πολίτες, αίτημα που εξέφραζε την ανάγκη να υπάρξει μια βαθιά τομή στην πολιτική ζωή του τόπου. Η ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας από τον Ανδρέα Παπανδρέου, τον Οκτώβριο του 1981, έθεσε τέρμα στη μονοκρατορία της Δεξιάς και ισοδυναμούσε με ειρηνική επανάσταση. Η παρουσία και η προσωπικότητά του διαδραμάτισαν καταλυτικό ρόλο. Γιατί εξέφρασε ευρύτερες κοινωνικές δυνάμεις, εξέφρασε οράματα της εθνικής ανεξαρτησίας, της λαϊκής κυριαρχίας και της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Όλοι εμείς που βρεθήκαμε για πολλά χρόνια κοντά στον Ανδρέα Παπανδρέου εμπνευστήκαμε από τις ιδέες του, παλέψαμε μαζί του για να γίνουν πράξη τα οράματα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Συγκρουστήκαμε επίσης μαζί του, και διαφωνήσαμε κατά καιρούς σε ορισμένες επιλογές του. Διαμορφώσαμε όμως έτσι μαζί του μία σχέση αγάπης και σεβασμού. Δημιουργήσαμε μία σχέση βαθύτατη πολιτική αλλά και προσωπική, η οποία μας βοήθησε στον προσδιορισμό των απόψεων και της δράσης μας.

Σήμερα θα πρέπει να προχωρήσουμε χωρίς αυτόν. Έχουμε όμως πια τα εφόδια γι' αυτή τη πορεία.

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με κρίσιμα θέματα: Πρέπει να γίνει ουσιαστικός συμμετοχος των ευρωπαϊκών εξελίξεων. Να παίξει ρόλο στα Βαλκάνια και την Ανατολική Μεσόγειο. Να δημιουργήσει δεσμούς συνεργασίας που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξή μας. Να αντιμετωπίσει αποφασιστικά τον τουρκικό επεκτατισμό. Πρέπει να ξανακερδίσουμε το χαμένο έδαφος και να εκμεταλλευτούμε τις υπάρχουσες ευκαιρίες.

Ο δρόμος για τη σταθερότητα και την αυτοτροφοδοτούμενη ανάπτυξη είναι ακόμη μακρύς. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση προβάλλει απειλητικά στον ορίζοντα. Πρέπει να συνεχίσουμε και να εμπλουτίσουμε την οικονομική πολιτική. Στόχος μας η οριστική συμμετοχή μας στον πυρήνα των προηγμένων χωρών. Είμαστε υποχρεωμένοι να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις γνώσης, οργάνωσης, τεχνολογίας, οικονομικής και κοινωνικής σταθερότητας, ώστε να ανταπεξέλθουμε στο διεθνή ανταγωνισμό. Χρειαζόμαστε περισσότερη συνοχή στις πολιτικές μας και ενίσχυση της αναπτυξιακής αποτελεσματικότητάς τους.

Το κοινωνικό Κράτος έχει φθάσει σήμερα σε αδιέξοδο. Χωρίς χρηματοδοτικούς πόρους και δέσμιο ανορθολογικών ρυθμίσεων. Πρέπει εξ' αρχής να συλλάβουμε και να οικοδομήσουμε το νέο κοινωνικό κράτος πάνω στα ερείπια του κράτους παροχών. Ένα κοινωνικό κράτος με πολύ ευρύτερους στόχους, τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας περισσότερο δίκαιης, περισσότερο συνεκτικής, περισσότερο αλληλέγγυας.

Η πελατειακή κοινωνία είναι ακόμη πανταχού παρούσα. Το κράτος στρατηγείο παραμένει όραμα. Οι θεσμοί μας δεν μοιάζουν ικανοί να αντιμετωπίσουν τα νέα προβλήματα δημοκρατίας. Χρειαζόμαστε εκσυγχρονισμό των θεσμών, της δημόσιας διοίκησης, του ίδιου του πολιτικού συστήματος. Η κοινωνία ζητά ουσιαστικότερη δημοκρατία, οι πολίτες διεύρυνση των δυνατοτήτων ελεύθερης και δημιουργικής πρωτοβουλίας.

Οι πολίτες απαιτούν ηθική συμπεριφορά από τα δημόσια πρόσωπα. Το κόμμα και η κυβέρνηση πρέπει να επιτελούν με τον τρόπο δράσης τους παιδευτική λειτουργία. Χρειάζονται πράξεις για να αναστρέψουμε την αρνητική εικόνα της πολιτικής. Οι σχέσεις πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων πρέπει να οριοθετηθούν για να είναι διαφανείς και ελεγχόμενες. Το ήθος και το ύφος της εξουσίας οφείλουν να εξασφαλίζουν αξιοπιστία και εμπιστοσύνη. Οι επιλογές να πραγματοποιούνται με κριτήρια αξιοσύνης και ικανότητας.

Η Κοινοβουλευτική Ομάδα, οι βουλευτές πρέπει να ξεκινήσουν μια καινούργια σελίδα στην ιστορία τους. Πρέπει να αποκτήσουν τη δυνατότητα να καταστήσουν τη Βουλή κέντρο παραγωγής πολιτικής, να έχουν λόγο στη διαμόρφωση νομοσχεδίων και τη δυνατότητα αυτοδιοίκησης των θεμάτων που τους αφορούν. Η παρουσία τους στις Ευρωπαϊκές διεργασίες αποτελεί άμεση προτεραιότητα.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. καλείται σήμερα να επιτύχει μια δύσκολη αλλά αναγκαία σύνθεση: να συγκεράσει το αίτημα του εκσυγχρονισμού με το αίτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης, την οικονομική ανάπτυξη με την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού Κοινωνικού Ιστού Ασφάλειας, την αποτελεσματικότερη λειτουργία των θεσμών με περισσότερη δημοκρατία. Καλείται να προχωρήσει προς τον κοινωνικό εκσυγχρονισμό, όπως το επιβάλουν οι αξίες του σοσιαλισμού και της δημοκρατίας. Μόνο οι προοδευτικές δυνάμεις μπορούν να κερδίσουν το στοίχημα της πραγματοποίησης αυτού του στόχου. Και μόνο αυτές να τον χάσουν. Σήμερα τις αποφασίζουμε για μια από τις προϋποθέσεις της επιτυχίας μας.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. θα κερδίσει τις επόμενες εκλογές μόνο αν η κοινή γνώμη συναισθανθεί ότι προχωρούμε σε κάτι καινούργιο, ουσιαστικά διαφορετικό από τις μέχρι σήμερα πρακτικές. Αν διαπιστώσει φαντασία, πρωτοβουλίες και κινητικότητα. Ο εφησυχασμός, η ταύτιση της πολιτικής με τακτικίστικες κινήσεις και ο στρουθοκαμηλισμός απέναντι στις αιτίες της φθοράς θα οδηγήσουν σε εκλογική ήττα και χρόνιο μαρασμό της κεντροαριστεράς. Οφείλουμε να αναστρέψουμε αυτή την πορεία. Η χώρα χρειάζεται ηγεσία, που θα έχει το θάρρος για το καινούργιο.

Κλείνει τυπικά ο κύκλος της μεταπολίτευσης. Τον βιώσαμε με ελπίδες και κοινωνικούς αγώνες, τον ζήσαμε με δικαιώσεις κι απογοητεύσεις. Σήμερα οι ελπίδες και οι αγώνες μας έχουν διαφορετικά περιεχόμενα. Αναζητούμε τη δημοκρατία και τη κοινωνική δικαιοσύνη σε μια εποχή νέων μορφών οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης, την ποιότητα ζωής υπό νέες τεχνολογικές και περιβαλλοντικές συνθήκες, τη δημιουργία νέων δυνατοτήτων και ευκαιριών για τους πολίτες. Ανοίγει ο κύκλος για τη μετάβαση της Ελλάδας στη νέα εποχή, ο κύκλος του 21ου αιώνα.

Η ενότητα του ΠΑ.ΣΟ.Κ. αποτελεί πρωταρχικό μέλημά μου. Υποστήριξα, περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο στο παρελθόν, τον πλουραλισμό των απόψεων και τη σύνθεση των γνώμων. Η Ενότητα και η σύνθεση προϋποθέτουν δημιουργική πορεία. Στηρίζονται στη συστράτευση για την ανανέωση. Αυτή τη συστράτευση θα επιδιώξω με όλες μου τις δυνάμεις. Εκείνο που επιδιώκουμε σήμερα δεν είναι ο θρίαμβος μιας ομάδας πάνω σε άλλες ομάδες. Θέλουμε να επιλέξουμε τον ηγέτη που θα εξασφαλίσει τη σύνθεση των απόψεων και τάσεων, την κοινή πορεία. Θέλουμε ηγεσία ώστε να καταργηθούν ομάδες για χάρη ενός ενιαίου και δυναμικού συνόλου.

Η ενότητα του κόμματος, η σύνθεση των απόψεων, η κοινή δημιουργική πορεία προϋποθέτουν μια διαφορετική λειτουργία των οργάνων. Η Κ.Ε. είναι όργανο διαμόρφωσης πολιτικής και όχι μόνο τόπος γενικών συζητήσεων για την έκφραση γνώμης. Αυτό σημαίνει δραστηριοποίηση των διαφόρων τομέων πολιτικής, οργάνωση ομάδων δουλειάς, συμμετοχή σ' αυτές εμπειρογνημόνων και εκπροσώπων κοινωνικών χώρων, συνδιασκέψεις για ειδικά θέματα, δημιουργία και συνεχή επικαιροποίηση φακέλων για τα σημαντικά κοινωνικά θέματα. Το κόμμα θα είναι πάντα αδύνατο απέναντι σε οποιαδήποτε κυβέρνηση και το πρόγραμμά του θα βρίσκεται σε αναντιστοιχία με την πραγματικότητα με αποτέλεσμα συνεχείς τριβές όσο οι θέσεις του δεν έχουν περάσει από το κόσκινο μιας ευρύτερης συζήτησης στα όργανα και την κοινωνία.

Υπήρξα πάντα αντίθετος με κλειστές ομάδες και καθοδηγητικούς πυρήνες. Περιορίζουν τις δυνατότητες και την εμβέλεια του κινήματος. Εναντιώθηκα γι' αυτό στην άποψη ότι η ενότητα τώρα απαιτεί δεσμεύσεις και εξασφαλίσεις για τα μελλοντικά να συμβούν. Δεσμεύσεις και εξασφαλίσεις όχι μόνο θα ευτέλιζαν τους συμμετέχοντες σ' αυτές αλλά θα απέβαιναν σε βάρος εκείνων που έχουν ήθος, εργατικότητα και δημιουργικότητα. Αυτές όμως είναι οι δυνάμεις στις οποίες θα πρέπει να στηριχθεί το ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Είναι η ώρα μιας νέας αρχής αλλά και η ώρα της συνέχειας. Συνέχειας της ιστορικής διαδρομής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και των κοινωνικών του οραμάτων. Ανήκω σε εκείνους που ίδρυσαν μαζί με τον Ανδρέα Παπανδρέου το ΠΑ.ΣΟ.Κ., στους συντάκτες της διακήρυξης της 3ης του Σεπτεμβρίου, σ' αυτούς που πρωταγωνίστησαν να διαμορφώσουν τη φυσιογνωμία του κινήματος και να δημιουργήσουν μια πρωτόγνωρη για την Ελλάδα σοσιαλιστική παράταξη. Μαζί με πολλούς άλλους που είχαν την ίδια πορεία εκφράζουμε το παρελθόν και το μέλλον του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και θα εξασφαλίσουμε τη διαχρονική παρουσία του.

Η Ν.Δ. δεν μπορεί να δώσει στη χώρα προοπτική. Μάχεται για τα συμφέροντα των πολιτικών της πελατών, ενός πολύ περιορισμένου στρώματος της ελληνικής κοινωνίας. Την προσπάθειά της συγκεντρώνει σε διαφημιστικές κινήσεις. Ενισχύει τον υποβιβασμό της πολιτικής σε θέαμα. Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρέπει να δώσει το παράδειγμα ενός κόμματος που δεν ασχολείται με τα δευτερεύοντα, τη μικροπολιτική, τα προσωπικά. Να στρέψει την προσοχή του σε συλλογικούς στόχους και τη βελτίωση της κοινωνίας που ζούμε.

Η διαδικασία εκλογής του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας και Πρωθυπουργού είναι στα εικοσένα χρόνια λειτουργίας του ΠΑ.ΣΟ.Κ. μια πρωτόγνωρη και γι' αυτό κορυφαία στιγμή στην προσπάθεια για δημοκρατική λειτουργία του Κινήματος. Θα πρέπει να διαφυλάξουμε με κάθε τρόπο τη διαφάνεια, τη νομιμότητα και το κύρος της. Όπως και να δεσμευτούμε στην αποδοχή του αποτελέσματός της.

Αυτό που πρέπει να επιτύχουμε και θα εγγυηθώ είναι ένα ΠΑ.ΣΟ.Κ. ενωμένο, ανανεωμένο, το ΠΑ.ΣΟ.Κ. νικητής των επόμενων εκλογών για μια νέα δημιουργική τετραετία.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ. σήμερα διαθέτει τις δυνάμεις εκείνες που μπορούν να ανατρέψουν τη δυσμενή συγκυρία και να δώσουν πάλι προοπτική, τόσο στη χώρα όσο και στο ίδιο το Κίνημα. Ας τις κινητοποιήσουμε. Γι' αυτό πρέπει ενωμένοι να τολμήσουμε το μεγάλο άλμα προς τα εμπρός.